El poeta eivissenc va rebre el Premi d'Honor de les Lletres

Marià Villangómez: "Els joves ho fan molt bé"

Balanç optimista de 40 anys de feina

ROBERT

L'eivissenc Marià Villangómez recorda, a Barcelona, que una illa és el món sencer per al poeta

Montse Frisach
BARCELONA

Anys enrere treballava tot sol per la cultura catalana a Eivissa. Els lectors de poesia eren aleshores els seus únics amics. Les coses han canviat i ara hi ha un grup de gent que l'acompanya. Villangómez creu en els joves i és optimista

Marià Villangómez, el poeta que va rebre ahir el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, és un home amable que observa de manera distanciada, amb els seus ulls blaus i intel.ligents, un esdeveniment que ha trencat per uns dies la seva tranquil.la vida a l'illa d'Eivissa. Recorda que havia de venir a Barcelona el dia divuit com a jurat dels Jocs Florals, "però just quan estàvem triant les flors ha passat tot això... i ja veus, hauré de tornar a venir".

No oculta pas, però, la seva satisfacció per haver rebut el Premi d'Honor. "Aquesta tarda, quan em lliurin el premi, hauré sobretot de donar les gràcies per aquesta distinció, —deia hores abans de l'acte, amb un gest com si encara no s'ho cregués—; tot això ha estat una sorpresa completa, no en tenia cap indici ni sospita. Hi ha molta gent que mereix el premi i la veritat és que no m'ho esperava. De tota manera, darrerament havia notat més interès per la meva obra, sobretot des de la publicació de les meves poesies completes i la reedició per Columna d'*El cop a la terra* i d'algunes traduccions de poesia anglesa i francesa."

Des de l'any 1962 Villangómez, de 76 anys, no escriu poesia. Però des de la seva adolescència s'havia sentit cridat a fer poemes, com una exigència gairebé biològica, visceral. Villangómez explica que des de ben jove va tenir la necessitat d'escriure poemes perquè "hi ha temes que no es poden explicar amb la prosa o amb una xerrada amb els amics o amb una noia, però hi ha coses molt fondes i profundes que necessiten la forma poètica". Assegura, però, que hi va haver un moment que va deixar de sentir aquesta necessitat, va tenir por de fer-se repetitiu i va decidir deixar-ho estar. "Potser són coses de l'edat", comenta rient. A partir d'aleshores, va fer una important revisió de la seva obra anterior, va introduir-hi millores i va intensificar la tasca com a traductor. Villangómez destaca com a traductor de poesia francesa (Baudelaire, Ponge, Verlaine, Apollinaire...) i anglesa (Keats, Hardy, entre d'altres). També es va abocar a la prosa, una prosa que mai ha estat narrativa: "No ho he fet perquè, senzillament, no se m'ha ocorregut mai escriure una novel.la, crec que ho faria molt malament. Mai he estat un escriptor professional, escric de gust i no acabaria de sentir-me si escrivís sense sentir-ne la necessitat."

El primer llibre que va publicar va ser *Elegies i paisatges*, on apareix un dels temes més importants de la seva obra, Eivissa. No accepta que el paisatge eivissenc sigui fonamental en la seva obra, però creu que té molta importància i que l'ha marcat com a poeta. "Sí, el paisatge eivissenc apareix sovint als meus poemes, però com a resultat de tres reflexions molt diferents. Una primera manera de veure Eivissa és el resultat d'una contemplació, d'una admiració per la bellesa del paisatge. Són poemes que resulten d'una complaença. A d'altres, he intentat expressar el sentiment de contacte amb la naturalesa, com una atracció tel.lúrica. I finalment, de vegades l'illa no és res més que un símbol que el poeta utilitza per comunicar-se, l'illa és el món", explica.

La terra, la història i la gent

Sobre les transformacions que ha viscut l'illa en els últims anys, pensa que s'ha de tenir una visió desmitificadora del fenomen turístic i de l'illa com a lloc escollit pel moviment *hippie:* "Molta gent diu que Eivissa la van descobrir els *hippies*. No és cert, feia anys que arribava turisme a l'illa. A més, va ser un fenomen transitori. Crec, per altra banda, que el turisme ha anat molt bé econòmicament per a la gent però, és clar, ha significat també la destrucció de part del paisatge. Tot plegat s'hauria d'haver organitzat d'una altra manera."

La seva activitat específicament literària inclou llibres de poemes com *Terra i somni, Els béns incompartibles, Ceguesa de l'estel*, etc, fins a un total de nou, que van començar a ser publicats de forma completa el 1987 a la desapareguda editorial Els Llibres del Mall; llibres de prosa com *Llibre d'Eivissa, Eivissa, La terra, la història i la gent*, o fins i tot petites peces de teatre. Un cop, fins i tot, confessa, mig divertit, que va escriure un llibre de sonets en castellà, *Sonetos mediterráneos*, però ho veu com una anècdota que va durar onze mesos, com a conseqüència de la situació que vivia la llengua després de la guerra.

Alguna vegada algú li ha criticat el seu català central, majoritari a la seva obra poètica i prosística (fins i tot en el seu parlar), però no sembla preocupar-lo massa. "He escrit obres en tres registres diferents. A les obres de teatre he optat per la forma dialectal eivissenca pura per donar vivesa i naturalitat —explica—. Molta de la meva poesia inclou formes dialectals, com la falta de desinència a la primera persona del singular, que es tracta d'una forma, per cert, que correspon al català antic. Però a la majoria de la meva obra poètica m'he apropat a una llengua al més unificada possible".

L'amistat dels lectors

Villangómez creu que la poesia mai ha estat majoritària i afirma que no té la voluntat que la seva ho sigui: "Penso que al llarg de la vida arribem a tenir molt pocs amics de veritat, els lectors de poesia som com un grup d'amics. La lectura de la poesia és una amistat de lectors."

Però el Premi d'Honor, com va destacar el membre del jurat Josep M. Llompart el dia del veredicte, se li ha atorgat també per la seva tasca com a promotor de la cultura catalana a Eivissa. Villangómez ha estat sempre preocupat per la promoció de la llengua a la seva illa nadiua. La feina a l'Institut d'Estudis Eivissencs l'ha portat a ser professor de llengua i actualment treballa al costat de gent jove per la cultura catalana. "Anys enrere, em sentia sol en això de la promoció de la nostra cultura —confessa—. Ara ja no. Hi ha un grup de gent, historiadors, lingüistes, escriptors, que treballen amb molt d'impuls per tirar endavant tot això. I no només a Eivissa. Està clar que la literatura balear va per molt bon camí. Mallorca ja té una gran tradició, des de Costa i Llobera, Alcover, Villalonga... Els joves ho estan fent molt bé, però."

Tot un homenatge al poeta eivissenc

L'acte oficial de lliurament del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, atorgat per Òmnium Cultural, va tenir lloc ahir al vespre a la seu d'aquesta institució. El poeta Marià Villangómez, que va assistir a l'acte, va agrair emocionat la distinció i va recitar dos poemes del seu últim llibre poètic *Declamat amb el vent*. Villangómez va ser fortament ovacionat per tot el públic que assistia a l'acte. El poeta va ressaltar la unió de les terres que parlen català i els vincles que les uneixen.

El lliurament del premi va ser presidit pel director de l'Institut de les Lletres catalanes, Oriol Pi de Cabanyes. També van assistir a l'acte el president d'Òmnium Cultural, Josep Millàs, el vice-president de l'Institut d'Estudis Eivissencs, Marià Serra, i el subdirector de Política Lingüística de la Generalitat, Isidor Marí.

En el transcurs de l'acte, Marià Serra va llegir un comunicat de la comissió executiva de l'Institut d'Estudis Eivissencs, del qual Villangómez va ser fundador. En el comunicat es destaca la permanent vinculació del poeta amb la seva illa, el respecte a la identitat cultural eivissenca per sobre del fenomen turístic i les relacions que Villangómez ha tingut amb la resta de les illes i Catalunya. Per la seva banda, Isidor Marí va fer un repàs de l'obra del guardonat i va llegir alguns poemes de l'autor.

El Premi d'Honor de l'any passat, Xavier Benguerel, no va poder assistir a l'acte, com és tradicional cada any, per problemes de salut.

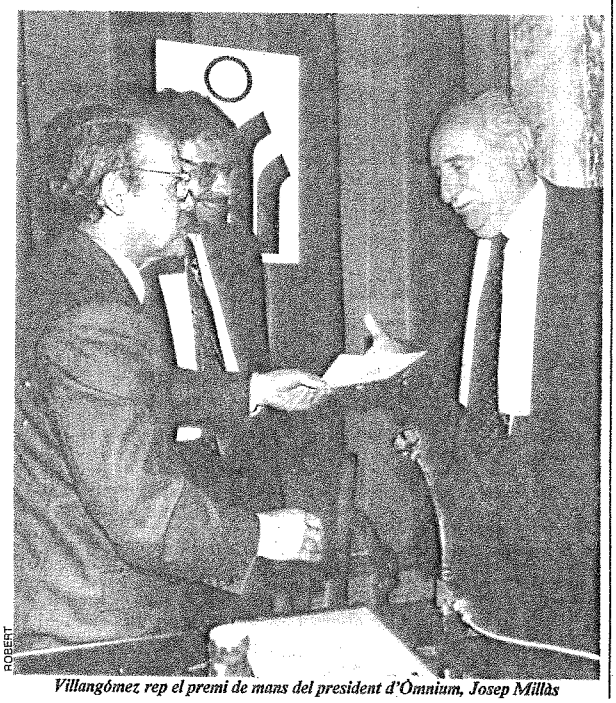

ROBERT

Villangómez rep el premi de mans del president d'Òmnium, Josep Millàs

JORNADES D'ESTUDI SOBRE LES ZONES DE MUNTANYA

CULTURA I SOsocietat

TREMP 2, 3 i 4 de JUNY de 1989

PALLARS JUSSÀ

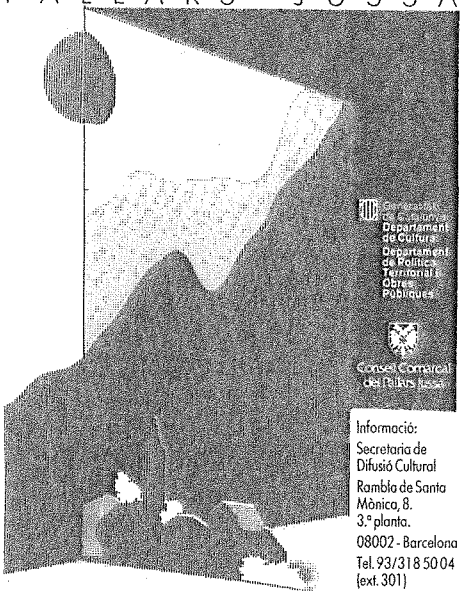

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

Departament de Política Territorial i Obres Públiques

Consell Comarcal del Pallars Jussà

Informació:
Secretaria de Difusió Cultural
Rambla de Santa Mònica, 8.
3.ª planta.
08002 - Barcelona
Tel. 93/318 50 04
(ext. 301)